

Креативци из XIII београдске гимназије учествовали су у још једном циклусу пројекта Интернест и том приликом су, другу годину за редом, освојили највредније признање. Са деветочланим тимом кога су чинили: Катарина Јањетовић, Ана Ђелмаш, Невена Тимотијевић, Доротеа Дамјановић, Јелена Станишић, Милош Будимир, Вељко Поповић, Игор Бојковић и Брана Пантелић радила су два ментора, библиотекари Јелена Бабић и Зоран Башић.

Полазиште за истраживање била је књига немачког аутора Михаела Мартенса „У потрази за јунаком“, која, на темељу вишегодишњих истраживања доказује да прича о Јозефу Шулцу, немачком војнику који је 1941. године у Смедеревској Паланци одбио да стреља српске партизане и био стрељан са њима, није истинита. Суочавање са националним стереотипима, откривање истине несагласне са јавним мњењем и доступним историјским изворима, подстакло је ученике креативног тима да на темељу Мартенсове књиге започну своје истраживање.

Пошто су се упознали са личностима и околностима које су утицале на то да прича о добром немачком војнику заживи, ученици су кроз једнодневну **посету Смедеревској Паланци** настојали да провере одрживост ове легенде у моменту када је она жестоко пољуљана Мартенсовим истраживањем. У претходном договору са професором историје **Паланачке Гимназије**, Александром Јелићем, у присуству тамошњих ђака и њихових наставника, одржан је јавни час посвећен демистификацији херојског чина Јозефа Шулца. Изненађени актуелним истраживачким резултатима, а многи и недовољно упознати са ликом и делом немачког војника, домаћини су подстакли разговор о потреби за постојањем мита који враћа веру у људске вредности. Након предавања и конструктивне дебате која је уследила, ученицима обе школе били су јаснији начини конституисања званичне историје и улоге појединаца у њеном формирању. Посета Паланачкој Гимназији представљала је незаменљиво искуство, како за оне који су дошли да о туђем граду нешто науче, тако и за оне који су добро познате приче и легенде свога краја почели критички сагледавати.

Посета **Архиву Смедеревске Паланке** потврдила је Мартенсову тезу о томе да Јозеф Шулц није умро под околностима које су га прославиле, пошто је креативни тим међу архивском документацијом пронашао негативе са стрељања, на којима се јасно распознаје лице војника који иде ка људима осуђеним на смрт. О својим истраживачким

открићима, али и о сврсисходности поновног изучавања историје у циљу долажења до истине, креативци су имали прилику да разговарају са највећим стручњаком када је реч о „случају Шулц“ – **Михаелом Мартенсом**. Осим што су од аутора сазнали много о, за њих недоступној, немачкој страни приче, потхрањеној у казивањима живих сведока или војној документацији, овај разговор био је драгоцен као подстрек за даља истраживања, пошто је Михаел Мартенс итекако уважао открића до којих су дошли. Када је неколико дана касније, у згради **Југословенске кинотеке**, књига „У потрази за јунаком“ имала своје прво представљање, аутор је јавно поздравио младе истраживаче и упознао јавност са новооткривеним чињеницама о „случају Шулц“. Материјал настао са овог путовања у потрази за јунаком, његовим истинским идентитетом и биографијом, креативни тим је преточио у мултимедијални уџбеник.

На причу о Јозефу Шулцу потврђивањем Мартенсових теза стављена је тачка, али је та тачка означила и нов почетак – потрагу за неким другим јунацима, према којима историја није била тако великодушна, бар када је реч о фактографији. У току процеса изучавања историје једног града, пред ученике креативног тима, готово сасвим случајно, искрсла је сасвим недоречена мисао из школске монографије, по којој је неколико ученика Гимназије ухапшено и одведено на Голи оток. Користећи Мартенсову методологију, креативци су на основу архивске документације и изјава непосредних и посредних сведока овог догађаја из 1949. године, покушали да реконструишу разлоге, околности и тренутак у коме су некадашњи гимназијалци лишени слободе.

Мало је званичних докумената који су могли открити шта се догодило са ученицима Друге мешовите, а данашње XIII-е београдске гимназије, који су се након донете Резолуције Информбироа приклонили проруској политици. Кроз предавање др **Горана Милорадовића** из Института за савремену историју, који је говорио о преломним догађајима из југословенске прошлости и облицима политичке репресије, који су уследили након доношења Резолуције, ученици су се ближе упознали са друштвено-историјском климом из 1948/49. године. Вођени траговима стручне литературе, архивске документације и усмеравани саветима **Радише Стошића**, бившег гимназијског професора и аутора школске монографије, ђаци су успели да реконструишу читав догађај и утврде идентитет ухапшених гимназијалаца. Радишиним посредством ступили су у контакт са бившим логорашима, њиховим породицама или савременицима, који су могли сведочити

о хапшењу. Разговори са живим људима били су инспиративни утолико што су члановима креативног тима пружили корисне информације, већ и стога што су их подстакли да се саживе са тако давним временом, у коме се безрезервно веровало у идеје, макар се због њих губила слобода, па чак и живот. Природно је што су ова сазнања уобличили у филмски наратив, играно-документарног карактера – **„Година коју су појели скакавци“**. Ова уметничка надоградња научно-истраживачког процеса у потпуности представља самосталну продукцију креативног тима, почев од писања сценарија, глуме, режије до монтаже и организације јавног приказивања.

Филм је имао неколико јавних пројекција: у школској библиотеци на „Ноћи у библиотеци“, на Фестивалу креативности у Дому омладине, у Историјском музеју Србије у оквиру манифестације „Ноћ музеја“, у школи „Бертолд Брехт“ Дармштадту и клубу „Оро“ у Франкфурту, на радионици Гете института на Сајму књига, у XIV београдској гимназији, у Народном музеју у Панчеву у оквиру „Ноћи музеја“.

Поред освојеног првог места на Фестивалу креативности, где су као награду добили студијски боравак у Дармштадту, филм ученика XIII београдске гимназије добио је специјално признање – Награду града Београда за стваралаштво младих и прво место на Фестивалу „Беокулис“. Креативци су још једном показали како однос према књизи може бити инспиративан, стваралачки и продуктиван и како се знање и успеси ређају само након дугог, стрпљивог и преданог рада.

Мултимедијални уџбеник можете погледати [ОВДЕ](#).

Филм „Година коју су појели скакавци“ можете погледати [ОВДЕ](#).